

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dvx Spiritvalis

Puente, Luis de la

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.Xiii.

Cap. III. Librum creaturarum, amplum nobis suppeditare Meditationis argumentum, ad consequendam conditionem propriam, & ipsius Dei, & quid in eis fit meditandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48784](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48784)

CAPVT III.

LIBRVM CREATURARVM M.
*amplum nobis suppeditare Meditationis
 argumentum ad consequendam co-
 gnitionem propriam & ipsius Dei,
 & quid in eis sit medi-
 tandum.*

SECUNDVS liber valde
 niuersalis; ex quo discitur
 scientia spiritus, est mun-
 dus hic spectabilis, cuius
 folia siue literę sunt omne
 Creaturę cęlestes ac ter-
 renę, à supremo cęlo vsque ad vilissimam
 vermem, & campi florem; quas scripsit ipse
 met Deus a tribus digitis, quibus eas etiã con-
 seruat, *sapientia* scilicet, *bonitate*, & *omnipoten-
 tia*: Qui liber semper est apertus ad
narrandam gloriam Dei Creatoris sui, vt om-
 nes homines legere possint, siue literis instruc-
 ti sint, siue imperiti, sicut Magnus Antonius
 Philosopho cuidam, interroganti quomodo
 posset vitam ducere sine libris respondit: *li-
 ber meus est ordo Creaturarum, quem præ o-
 culis meis semper apertum habeo, docerę, me
 quę Dei sunt, & scire aueo. Et magnus ille Sa-
 piens, qui vocatus est Trismegistus, dicere cõ-
 sueuerat: mundum esse librum quendam dicitur.*

Isa. 40. 12.

Psal. 18. 1.

a Pimãdro.

ni au

uitate plenum, literis scilicet ipsam diuinitatem representantibus: & *speculum diuinorum*, in quo liceat res diuinas mentis oculis cernere. Ad quam lectionem multum se mutuouuant duo intellectus nostri lumina. Supernaturale scilicet fidei, fundatæ in ijs, quæ sacri libri nobis referunt de creaturis, modoque ac fine in quem fuerunt conditæ; & Naturale rationis, quæ ab his ad illas discurrit, inquirens quid hi characteres significant. Quod si legere illas & intelligere posses, breui peritus euaderes in cognitione propria, & multo magis in cognitione supremi tui Conditoris, qui in omni loco & tempore prospicit tibi de clara valdeque copiosa materia, quam legas, & mediteris, quod utramque cognitionem possit perfectissimè generare.

NE verò multitudine creaturarum confundaris, in omnibus & singulis earum tria præcipue puncta legere licebit; tuas scilicet necessitates ac miseras, ut in eis teipsum agnoscas, humilies, & contempnas: Deinde beneficia Dei; ac denique excellentiam perfectionum eius: ut sic eum cognoscas ac diligas, & fideliter seruias, dicens cum Dauide: *c Quoniam nō cognoui literaturam, aliorum scilicet librorum, introibo in potentias Domini, opera scilicet eius; Domine memorabor iustitiae tuae solius, & sanctitatis.*

c Psal. 70. 16

(:)

SPIRI
NTE

§. I.

Qua ratione miseriae nostras ex creaturis cognoscimus.

TOTVS inprimis spectabilis hic mundus est tibi liber, in quo cognoscas tuas miseriae. Omnes enim creaturae clamant tuas necessitates, aut summè illis indiges ad tui Esse, vitæque conseruationem: quia sine eis statim perires; & quemadmodum in tantam Dei maiestatem ex eo agnoscis quod ipse sibi sit sufficiens, nec vlllo alio indigeat, iuxta illud Davidis a *Dixi Domino. Deus meus est in quoniam bonorum meorum non eges*: Ita etiam miseriae tuam profundissimam agnoscere poteris ex eo quod nec tibi, nec tuæ conseruationi sufficias; sed præcisè indigeas omnibus creaturis, vniuaque eis subiectus, ab eisque dependens?

NAM quot sunt creaturae, tot sunt tuæ necessitates, & miseriae; quod facillè intelliges, si discurras mente per Elementa, Cælos, & Mixta. Indiges enim terra, quæ te sustineat; aqua quæ refrigeret; aëre, quo respices; igne, quo calefias; sole, qui te illuminet; cælis, planetis, & stellis, quæ suis influentijs te viuificent. Plantis, & animalibus ad innumeras tuas necessitates sustentationis, vestium, habitationis, & lecti; ad medendum tuis morbis, ad iter faciendum, ad sensus tuos recreandos, ad laborum leuamen. Et quamuis non singula

Crea-

Creaturæ necessariæ sint pro tua persona: omnes tamen sunt necessariæ pro alijs, à quibus tua salus & vita dependet. Si enim tu non pascis foenum: illud pascit ovis, bos & alia, quibus tu indiges: quorum lanam induis, aut pellem calceas. quod si tu eam lanam non induas, induunt serui tui, & alij artifices, sine quibus tuam vitam non duceres. Et quò amplius tuam miseriam agnoscas, eo què humilius, voluit Deus, Creaturas viliores esse tibi magis necessarias, vt habere possis quid plurimi facis. Quid enim vilius ape? quod contemptibilius verme: ex illa tamen mel prouenit, quod tuum gustum plurimum recreat: ex altero producitur sericum, quo te induis, honoremque affers tuæ personæ. O superbe, vnde te iactas? ò inanis, vnde euanescis? attende, quicquid in hoc mundo habes, alienum esse, tibi que commodatum: & id totum tuam proderet miseriam: siquidem indiges tot rebus ad miseriam tuam vitam ducendam. Expende, quid faceres si harum Creaturarum aliqua tibi deesset: & ita deprehendes multitudinem & horrorem tuarum miseriarum: considera, quam fuisse tristis & miserabilis Adamus, si vt conditus fuit à Deo sexta die, conditus fuisset primo: cum nihil aliud esset, quam cœlum & terra? quid fuisset manens in tenebris absque luce, quæ primo die fuit creata: & cui vix lux illi fuisset, nisi facta fuisset diuisio aquarum? & sine plantis & arboribus, quæ secundo, tertio die fuerunt creatæ? & quā citò

hæc

SPIRITUS
SANTUS

hæc omnia periissent, nisi adfuissent influentia, & temporum varietates, quæ luminariis motibus suis efficiebant, quæ Deus creavit quarto: & quantus fuisset defectus rerum necessarium, deficientibus aëribus, piscibus & animalibus, quæ quinto & sexto die fuerunt producti? Deus vero hominem creavit, postquam prædicta omnia condiderat: id fecit ut ei patefaceret amorem, quo ipsum prolequebatur: cum sciret, quæ fuisset miser futurus suis, quibus omnino indigebat. Agnosce itaque in creaturis extremam tuam necessitatem, & ex ea ascendas, ad considerandam æstimandamque magnitudinem diuinæ liberalitatis, quæ ita illi consuluit.

2.

NE tamen prius ex hoc puncto recedamus, quam nostræ miseriæ profunditatem penetremus: attende, quantum operè indigeas non solum creaturis rationis vsu carentibus, sed alijs etiam hominibus, quibuscum versaris, & quamuis omnium sis maximus, indiges tamen etiam minorum opera, quemadmodum dicitur Apost. sicut enim *hæc caput & oculi indigent pedibus*. Ita magni in rebus, indigent paruis: & vniuersim alij alijs indigent: & quisque ferè omnibus opus enim tibi est alio, qui cibos tibi afferat, & præparet: & qui vestes conficiat & calceos: qui ædificet domum & lectum faciat: & ferè oēs homines admiranda quadam concatenatione & connexionione ita sunt occupati, ut alij faciant, quod alijs est necessarium: & oēs aliquid eorum, quæ tibi sunt necessaria, ut comedas, in-

1. Cor. 12. 21

tas, induas, quiescas, & viuas. Et, si aliorū labo
 & occupatio cessaret, viueres in summa mise-
 ria, quam tu solus reparare non posses. Quod
 totum ita diuina prouidentia disposuit, ne tu
 contra paruulos superbires, aut te minores
 contēneres: cum videas, te omnibus indigere.
 Quid ergo dicā de necessitatib. animæ, in quib.
 non minus ab alijs dependes, quam in corpo-
 ris necessitatibus. Absque enim aliorum auxi-
 lio non addisceres scientiam, nec prudentiam,
 nec virtutem: in quibus sæpe minor docet
 maiorem, vt maior agnoscat, se indigere mi-
 nori. Si membra corporis naturalis ratiocina-
 ri possent, & loqui, agnoscerent & faterentur,
 alia omnino alijs indigere: nec vnum auderet
 alterum contemnerē, ne indignum se redde-
 ret auxilio, quod alterum illi impendebat.
 Sed quod linguis non fatentur, quia illis ca-
 rent, promulgant operibus, quæ sunt voces te-
 monentes, quid in membris mystici corporis
 agatur: vt intelligas, quo pacto erga illa te-
 gerere debeas.

O DEVS æterne, clarifica oculos ani-
 mæ meæ, vt in his rebus visibilibus meam mi-
 seriam agnosens, ita affectionem meam er-
 ga illas moderer, vt non ad sensualitatem fo-
 uendam, sed ad occurrēdum necessitati, eis
 vtar.

PRAETEREO aliam viam miserias nostras
 ex his creaturis cognoscendi, quarum mul-
 tæ nos cruciant & affligunt: alia, etsi in ali-
 quem finem sint nobis vtilis, varijs ta-
 men

3.

SPIRI-
 NTE

men modis nobis sunt noxiæ: ignis enim calefacit quidem nos, sed etiam vrit; aqua refrigerat, sed etiam nos suffocat. Et quæ maior materia esse potest, quam in tot periculis versari, ut quod Deus ad nostram vtilitatem creatur, idem in perniciem nostram convertatur. Sed quoniam hoc prouenit nobis à peccato, ideo ad nostram spectat propriam cognitionem, quæ in eo fundatur: de qua paulò inferius dicemus.

§. 2.

Quod Deum per Creaturas cognoscimus.

EX his ascendes ad considerandum, quod totus hic spectabilis mundus sit quidam liber diuinorum beneficiorum, in quo meditanda sint bona quæ à Deo accipiuntur, quæ tot sunt, quot sunt creaturæ, quas tu quinque sensibus percipis. Omnes enim clamant, & prædicant immensam Dei erga te liberalitatem. Sed, ut, quid dicant, intelligas, necesse est prius aures aperire, ut earum voces audias, quibus tibi manifestant, quid ille sit, qui illas fecerit, & in quem finem consideriderit.

§.

NE sis autem brutis animantibus ignorantior, cogitans, has res, quibus fruereis, casu aliquo in hoc mundo euenisse, nullo alio eis dante esse, quod habent: a *Interroga* (inquit Iob) *umenta & docebunt te: & volatilia carum*

a Iob. 12. 9.

& indicabunt tibi; loquere terra, & responde-
 bit tibi; & narrabunt pisces maris. & quod om-
 nia clamant, est: quis ignorat, quod omnia hæc
 manus Domini fecerit? in cuius manu anima
 uiuentis, & spiritus vniuersa carnis ho-
 minis. Quid aliud est, creaturas interrogare,
 nisi sit Deus, qui illas condiderit? nisi attentè
 considerare ordinem & concordiam, quæ est
 in omnibus simul, & in singulis componentibus
 admiranda harmonia mundum hunc visibili-
 tem, & pulcherrimam eius fabricam? Quæ au-
 tem est earum responsio, nisi quod ex hac con-
 sideratione deducitur? quod non illæ seipsas
 fecerint, nec potuerint casu euenire: sed esse
 semper verum Deum, qui eas condiderit, sem-
 perque gubernet? Si enim pulcherrimum pa-
 latium ingredereris, in quo varias teneres a-
 reas, curritoria, aulas pretiosis pendentibus
 ualais, & tapetibus mille modis elaboratis,
 nitrisque valde spectabilibus exornatas: et-
 tiam si neminem in ipso palatio videres, statim
 in oculi dubio iudicares magnum aliquem fuisse
 principem, qui tale opus construxisset; &
 peritissimum architectum, qui illud delineas-
 set, & ministros ac operarios valde industrios
 qui eam delineationem exactè ad eum essent as-
 sequuti; quia huiusmodi palatium nec seipsum
 edificare potuit; nec aliquo casu in tali loco
 sic fabricatum est inuentum. Conijce itaque
 oculos per vniuersi huius spectabilis palatia,
 considera diuersitatem, varietatem, & ordi-
 nem Creaturarum; stellati coeli elegantiam,

SPIRI-
NTE

solis splendorem, lunæ pulchritudinem, motuum eorum vniformitatem, annis singulis, singulisque mensibus ac diebus singulis: deinde aërem cum tanta auium diuersitate, quæ sua pulchritudine visum; cantu locutitum, gustum sapore recreant. Aspice præterea terram tot arboribus adornatam, floribus intertextam, innumeris animalibus repletam, magnæ astutiæ & sagacitatis propriam vitam conseruent. Et quando haec omnia benè consideraueris, etiam si corporis oculis eum non cernas, qui illa omnia fecerit tamen oculis videre illum poteris: attentè omnia clamantia audias, ac dicentem magnū quēdā principē illa fecisse, qui sapientia sua infinita omnia ita delineauerit; & infinita potentia delineationē fuerit executus. Et præterea apud Iob dicitur: *b oēs homines videte Deū, quī vnusquisque eū intueatur* procul nō in seipso, sed in eius operibus eū intueatur.

b Iob. 36. 25.

z.

POSTQVAM autem legis in creaturis, quis eas fecerit, attende quoque, vt legas, quem finem eas condiderit. Nam si benè eas interrogare, respondebant illæ, Deū ipse fecisse, non propter seipsas, sed vt homo vteretur in obsequium Conditoris. Quis autem est ignorans, vt dicat, vineam in proprium bonum esse plantatam, aut domum in suam utilitatem esse constructam? aut pecora in utilitatē propriā esse creata? nihil. n. horū faciunt homines, nisi utilitatē propriā aut suorum cerēt. In hūc ergo modū intellige, non creaturæ

Deum hoc vniuersum spectabile, & creaturas
rationis expertes, propter illarum bonum,
quod neque ipsæ agnoscunt, nec gratas se ex-
hibere possunt: sed neque eas creauit Deus ob
utilitatem, quam ipsemet ex eis caperet, cum
libiq; eis habeat ipse suū esse æternū & beatū
libiq; vlla depēdētia a re aliqua, q̄ fecerit: sed
neq; eas cōdidit, ppter Angelos, qui vtpote spi-
rit, reb. eor poreis nō indigēt. Cū itaq; ipse sit
infinitè sapiēs, certū est eas creasse ppter ho-
minē, qui illis indiget; potest que eas cognosce-
re, ob commodum, quod ex eis accipit gratum
largitori se exhibere: amando, glorificando,
& seruiendo ei, qui adēd liberaliter eas ipsi
cedit. Vnaqueque itaq; creatura est tanquam
character quidam libri huius vniuersi, qui cha-
racter tria tibi significat, necessitatem scilicet
tuam, vt illa vtaris; omnipotentiam Dei, qui
illam creauit; & finē, quem respexit reparandi
per illam tuam miseriam: vt tu sollicitus esses
in eius seruitio, sicut ille fuit liberalis tot re-
bus tibi indulgendo. Terra tibi dicit: Deus me
condidit, non mihi ipsi, sed tibi: vt me tibi ser-
uētē, tu seruires conditori tuo; cœlum dicit:
opus sum Dei, non in meam utilitatē, sed in
tuā, vt gloriam pro me & pro te reddas ei, qui
verumq; fecit. O Deus æterne, qui omnia crea-
sti ad te ipsum, tanquam ad vltimum omnium
finē, & visibilia omnia destinasti ad bonū ho-
minis, qui illis indigebat; aperi aures meas, vt
audiam, & intelligam voces, quas edunt, ag-
noscēdo me & te; & humiliando me propter

SPIRI-
NTE

meam miseriam, te verò exaltando propter infinitam tuam misericordiam. O Pater amantissime, quam notæ tibi erant necessitates meæ siquidem antequam me creares, tot condidisti creaturas in earum remedium? prius mihi domum præparasti, vestes, alimenta, & quæquid mihi etiam ad leuamen conducebat, & beneuolâ tuam prouidentiam agnoscens, non innitens amarem te, glorificarem, ac maxime cura seruirem; sim, utinam, ego adeo sollicitus in tuo obsequio, atque tu es in mihi subueniundo.

3.

HINC progredi licebit ad alias tres voces audiendas, quas edunt Creaturæ (sicut docet perpendit Hugo de S. Viçt) vnaquæque enim dicit tibi: ACCIPE, REDDE, FUGE. ACCIPE *beneficiū, redde seruitiū, fuge supplicium*. ACCIPE humiliter de manu Dei *beneficiū*, quo tuæ necessitati vult occurrere; REDDE verò illi animi *gratitudinem*, eum laudâdo, eiq; seruâdo propter bonū in te collatum: quod si non facis, FUGE *supplicium*, quod propterea promereris: vt scilicet priueris beneficio, ob tuam ingratitude. Recipe donum, quod Deus mittit summa benignitate; & illud ipsum inter eorum eidem offer inflammata charitate, caue si infidelis ei, qui est in te adeo liberalis. Omnes Creaturæ has edunt tres voces: licet enim aliquæ sit instrumenta beneficij per modum indulgentiæ; aliæ tamen etiam sunt per modum supplicij; quamuis & hæc censenda sint beneficij Dei, qui nō eas condidit, vt te castigaret.

Lib. 6. de ar.
ca Mor. c. 4.
com. 2.

sed vt moneret, fugere illam pœnam, quò & beneficium accipias, & maiori securitate accepto fruaris.

SEID quando Deus tibi dicit hoc verbum: **accipe**, hoc scilicet donum: ne existimes, vnum tantum esse beneficium. Nam in vnoquoque innumera continentur, quæ illud comitantur; aut præcesserunt, vt eo possis gaudere. Et quando vel minimum confert donum, eodem te facit omnium debitorem. Quod manifestè apprehendes, si ea expenderis, quæ præcesserunt vel vnum bolum antequam illum comedas. Omnes enim sementis labores, pluuia cœli, vt frumentum nasceretur, messis, triturationis purgatio, collectio in granaria, contritio in molédino, cribratio, subactio, siue pictura, coctio & alia innumera, quæ cum his omnibus sunt coniuncta, Dei sunt beneficia; sine cuius prouidentia & auxilio non potuisset hic effectus prouenire, vt panis ille ad mensam tuam perueniret, quo tuæ necessitati occurreres vitamque conseruares.

VERVM multò adhuc plura sunt perpendenda in hac ipsa indulgentia. Nam dona etiam minima plurimi fiunt, quæ ipsemet Princeps manu sua largitur. Sicut miles ille, qui argenteum Clenodium à suo Capitaneo sibi missum contempsit; quod tamen idem ab ipso met Capitaneo propria manu oblatum accepit, & plurimi fecit. Quod si donum sit ab ipso met Principe proprijs manibus confectum adhuc multò pluris æstimatur: qualis esset ali-

SPIRITUS
SANTUS

qua imago ab ipso met Principe depicta. Cuius
igitur aliqua creatura vteris, quem existimas
tibi illam offerre? num Deus in celo manens
inde illam tibi mittet, vt ea vtaris in terra.
Nihil tale: Nam ipsemet Deus, re ipsa & vna
manu suae omnipotentiae hoc donum fabrica-
uit, & actu etiam componit & conseruat, ubi
quae tradit vtendum, ac dicit: *Accipe hoc do-*
num, quod ego ipse confeci, & propria manu
tibi offero fruendum. Deus est, qui edificat
domum, in qua habitas: *c nisi enim*
minus adificauerit domum, in vanum labora-
uerant, qui edificauerunt eam: ipse mensam
tibi, quotidie cibos apponit, quibus vescaris,
vestes offert, quibus tegaris: & reliqua bona
quibus gaudes: Ille propriam suam manum aperit,
vt te benedictionibus repleat. Cur ergo non
aperis tu os tuum, vt illud laudibus eius re-
pleas: & manus vt repleas obsequijs: & con-
feruentibus affectibus, amando, laudando &
seruicando ei, qui te replet tot beneficijs. d. N. p.
(ait Sap.) *manus tua porrecta ad accipientem,*
ad dandum collecta. Si ergo aperis manum tuam
vt accipias donum Dei, aperi etiam eandem, vt reddas
gratitudinem, & obsequium propterea debuit.
Fuge supplicium tot. n. & tanta beneficia per se
ipsa si bene consideres: clamant, tuaque seruituta
torquent. O Pater misericordiarum, & Deus
tionum, qui vltionem proponis, vt copiosiore
securiore accipiamus diuinam tuam misericordiam.
ego audio voces tuas, quas mihi edis per crea-
turas: & accipio dona tua cum amore, eo quod

c Psal. 126. 1.

d Eccl. 4. 36.

me tuas: reddoq; vicissim amorē propter illa,
quidē amorī nō nisi amore potest respōderi.
cum itaq; charitatē tuam accipio, volo redde-
re charitatē fugiēs supplicium amittendi i-
solam charitatē, quæ supremum est donum o-
mnium, quæ mihi largiris. O spiritus diuine,
qui es *donum Dei altissimi*, dic cordi meo: *acci-
pe, & redde*. accipe me, qui sum donum amo-
ris & redde mihi eundē amorem amando me
sicut ego te amo. Utinam te amarē sicut me a-
mas: vt bonis respōderē, quæ mihi cōmunicas.

§. 3.

*De cognitione Dei creaturis con-
iuncta.*

HINC vltius ascendes consideratione
vt legas in creaturis, earū creatoris ex-
cellētias, præcipuē verō immensitatē
virtutum, & vnionē immensam, quam cū illis
habet, cū sit intra oēs illas, tenens, & cōser-
uans eas tribus illis digitis, de quibus Isaias, *q̄* *1sa. 40. 12.*
quis appendat molem terra sapientia. .i. omni-
potentia & bonitate, siue charitate. Nā in spe-
ctabilis huius mūdi libro potes legere & co-
gnoscerē infinitā Dei sapiētia, qui ab æternita-
te sua tantā creaturarum infinitatē intues, earū
ordinē disposuit, nouit q; quid faciāt, quid-
que faciēt, aut facere possint, quādiu in suo esse
quod habent, permanferint: nulla prorsus earū
re ipsi Deo occultata, quātūuis interna sit
& secreta. Deinde perpendēda est magni huius

Hh 4

Archi-

SPIRI-
NTE

Architecti omnipotentia, qui, ut suam dispositionem executioni maderet, nec materialibus opus habuit; nec ministris; qui manus suas ad id apponerent: sed sola sua voluntate in momento & ex nihilo condidit precipuas huius uniuersi partes; quibus tanquam materialibus, reliquas fecit pro libitu, ut voluit, nec opus habuit longo tempore, ad eas fabricandas; non fuit ullus, qui eius voluntati resistere posset. Et in hodiernum usque diem eadem sua omnipotentia eas conseruat in eo Esse, quod vnicuique dat iuuatque eas in actionibus earum: quas non possent facere, nisi actu ipse cum eis concurreret. Simul etiam perpendes infinitam bonitatem & clementiam Dei huius adeo sapientis ac potens, qui illum impulit exire extra se, ut se creaturam communicaret: exercendo ea, quae de eius substantia fuerat: coniungens se cum omnibus rebus ac verè per suam essentiam, praesentiam, ac potentiam. Neque enim potuissent esse, nec operari nisi ipse tribus his digitis appensas teneret, & cum eis cooperaretur. O altitudo sapientiae omnipotentiae, & charitatis Dei! Quid te Deum permouit, ut hoc totum uniuersum conderes, & quae diuinitatem, & omnipotentiam non solum cum caelis, & pulcherrimis sideribus coniungeres: sed cum vermiculis etiam, & abiectionibus terrae creaturis? Et siquidem omnes illas ad utilitatem, & solatium meum condidisti, erit proculdubio in meum quoque ipsius bonum coniunctio, quam cum illis habes: ita ut, cum aliquando mihi donas creaturam, simul cum illa coniunctio

venit

uenias, vt conferues donum mihi in illis da-
 tum. Et cum dicis mihi *accipe* donum hoc,
 quod tibi propria mea manu dono: quid a-
 liud dicis, quam *accipe me* in isto dono, in **Psal. 70. 16**
 quo & ego sum? O anima mea **intra** cum
 Danide *in potentias Domini*, non eas aspicias
 in ipsis, quæ exterius habent; nec satis ha-
 beras librum hunc in cortice (vt dicitur) aspi-
 cere, ingredi etiam ad interiora, in quibus
 ipsummet **DEVM** inuenies omnibus illis vi-
 sibilem, vt tibi benefaciat, si illum ames; aut
 puniat, si offendas; aspice inuisibilem in hoc
 operum visibilem speculo; iunge cor tuum a-
 more puro cum Creatore, qui intra illas est:
 venerare eius sapientiam, admirare omnipo-
 tentiam, frui eius bonitate: & propter
 eam dilige omnem bonitatem creatam, quate-
 nus in ea emicat etiam diuina. Et hac ratione
 amor creaturarum non aduersabitur amoris Cre-
 atoris: quia omnes erunt tibi tanquam cœ-
 lum; manifestantes Dei gloriam, quam in
 se continent. Et ad eam allicientes, cuius cau-
 sa in libro Canticorum dicuntur *c manus spon-* **Cant. 5. 14:**
se esse plena hyacinthis: vt nobis significetur,
 omnia opera, quæ ab eo procedunt, etiam si
 natura sua vilia & terrena, quatenus tamen ab
 eius manibus prodeunt, illisq; coniunguntur,
 esse instar gemmarum preciosarum, quas hya-
 cinthos appellamus: vt, quia cœlos colore
 referunt, erigant nos ad cognitionem, & amo-
 rem rerum cœlestium, & diuinitatis in illis
 existentis. *O manus sanctissimæ, tornatiles*

Hh 5

Et aurea

SPIRI-
NTE

Et aurea: aureæ ob infinitam charitatem, quæ opera ista perficitis & torriatiles, ob summam in agendo velocitatem: quæ tamen non propterea desinunt esse perfectissima: aperimus ut animam meam cælestibus vestris donis impleatis; vestraque luce illustrata, quicquid in terra aspexerit, sit ipsi cælum, agnoscent per hyacinthos diuinitatem manuum, quæ illos sustentant; & per creaturas, digitos Creatoris easdem conseruantes.

IN hunc modum te geres in aspectu omnium Creaturarum, aspiciens in singulis excellentiam, quam habent; & mox, eleuatis oculis animæ ad Creatorem, qui eam illis communicauit, & quam in seipso habet infinitè perfectiorem: vt fusius in Tractatu tertio dicetur.

§. 4.

De Meditatione per Creaturarum similitudines.

NVNC id solum addam: quod potest ex visibilib. creaturis deduci copiosissima materia admodum quendam meditandi in S. Scriptura valde vsitatum, per similitudines. s. & comparationes, discurrendo per proprietates earum, easq; ad res inuisibiles ac diuinas applicando in eo qd proportionem aliquam eisdem habere possunt. In eum. n. finem scriptura S. manifestat secreta regni cælestis gratiæ, & virtutum, & ipsiusmet Dei per hanc similitudinem.

similitudines. Vocat. n. Deum Solem & Ignem,
 ut discurrentes per harum duarum Creaturarum
 proprietates & effectus, quos faciunt; ascen-
 damus ad cognoscendum quod est in ipso Crea-
 tore, sicut fecit S. Dionysius, referens multa, in
 quibus tanquam in speculis apparent Dei ma-
 galia. Et ob eandem causam Christus D.N. et
 appellatur Agnus, Leo, Lapis angularis, Vitis,
 & Arbor vitæ. Ipsa Gratia appellatur aqua viua
 & fons bulliens & saliens in altum. Regnum Dei
 comparatur thesauro abscondito, margaritæ
 preciosæ, grano sinapis. Et Canticorum liber
 his similitudinibus est refertus, quibus decla-
 ratur diuini sponsi excellentia; & animarum,
 quæ sunt eius sponsæ. In quibus similitudinibus
 aduertendum est, ut, cum proprietates rei vi-
 sibilis, inuisibili attribuuntur, addatur id, in
 quo hæc excellit, utpote perfectior. Sicut ip-
 se Christus Dominus gratiam suam aquæ cõ-
 parans, ut intelligeretur, quam gratia esset pre-
 stantior, dixit: *a Qui bibit ex aqua hac sitiet ite-
 rum, qui autem biberit ex aqua quam ego dabo
 ei, non sitiet in æternum.* quasi diceret, utraq-
 ue aqua in hoc est similis, quod sitim extinguit:
 sed interest, quod hæc corporalis ad modicum
 tempus extinguit; spiritualis verò in æter-
 num. Et comparans panem Sanctissimi sui
 corporis cum Manna dixit: *b Patres vestri
 manducauerunt Manna in deserto & mortui
 sunt;* at de corpore suo, addit: *hic est panis
 de celo descendens, ut, si quis ex ipso mandu-
 ceter, nō moriatur.* In hunc ergo modum cum per
 huiusmodi

a Ioan. 4. 13.

b Ioan. 6. 48.

SPIRITUS
SANTUS

huiusmodi similitudines & comparationes meditationes tuas institues, ita ex rebus visibilibus ad invisibilia conscendes; ut intelligas, multo plura esse in his perpendenda, ob insignem earum supra alias excellentiam, & excessum. Propterea siquidem in Cantica cum *oculi sponsa* dicuntur esse sicut columbarum; & *d genae eius sicut fragmen aut e cortex mali punici*, additur; abique eo quod intrinsecus latet; quod est multo amplius, quam exterior similitudo exprimat.

e Cant. 4. 1.
i Ibid. 3.
e cap. 6. 6.

AD HAEC licebit in Meditatione utriusque similitudinibus, à minori ad maiorem ascendendo, ut sensim rerum spiritualium magnitudo aestimetur, sicut fit in Canticis, ubi dicitur *Quae est ista quae progreditur quasi aurora consurgens pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata*. Quis diceret: nosse cupis, quae sit anima iusti; intelliges ex quatuor his similitudinibus quorum alia alijs est excellentior. in initio enim est sicut aurora, quasi lux exigua; sed crescit semper. Nam postmodum est pulchra ut Luna; deinde electa est & singularis ut sua excellentia tanquam Sol; ac denique eo proficit, ut sit terribilis, & inuincibilis sicut castrorum acies benè ordinata, militum scilicet inter se & cum suo Duce benè convenientium.

f Cant. 6. 9.

EADEM quoque ratione licebit invisibilia, horrenda, ac detestanda meditari, quae sunt vitia, & inferorum poenae, Dæmonum nam fe-

nam feritas, & aliorum peccatorum, quos
 scriptura Sacra serpentibus, Basiliscis, ac Dra-
 conibus comparat; Tygridibus, lupis, alijs
 que feris; ventis, tempestatibus, mari, &
 igni: in illis eorum proprietatibus, quibus
 sunt hominibus infesta: additis præc pue
 illis, in quibus eisdem hominibus magis sunt
 noxia. His similitudinibus referti sunt libri
 prophetarum, & Apocalypsis. In quibus
 comparationibus idem quoque seruandus est
 ordo, vt à minus horrendis ad terribilliora
 procedatur, sicut sapiens monuit *g ne intue-
 ant vinum quando flarescit & cum splenduerit
 in vitro calor eius, ingreditur enim bandè sed in
 non suo mordebit vt coluber, & sicut regulus
 venena diffundet.*

g Prou. 31. 31.

NEC sine magno mysterio voluit DEVS
 vt frequenter his similitudinibus, non solùm
 quod hæ magis sunt nostræ naturæ conformes
 vt quæ inuisibilia solùm possit cernere in spe-
 cillis rerum visibilium; sed etiam, vt ire-
 quens harum similitudinum aspectus, sit no-
 bis continuum motuum, quo recordemur re-
 rum, quas illæ nobis referunt. & sicut ex-
 dem res, iuxta diuersas suas proprietates con-
 ferunt, ad agnoscendum vitium, & Virtutem;
 præmium, & pœnam; bonum Spiritum, &
 malum: Ita ex eisdem oportet nos excitari
 ad affectus diuersos, amoris, & odij; spei,
 & timoris; gaudij, & tristitiæ: alios a-
 lijs moderantes. Itaque in luna agnosces
 Iusti pulchritudinem, Deum tanquam solem

suum

SPIRI-
 NTE

suum respicientis; & Insipientis mutabilitatis; se ab illo separantis; In Leone, Christi magnanimitatem, & Dæmonis feritatem; in igne, charitatis vigorem, & ardorem cupiditatis. In meditatione itaque his rebus vteris, non ad vnum finem, nunc ad alterum, iuxta exigentiam & desiderium tuum. Siquidem ipse (vt inferius videbimus) in supernaturali & extraordinaria oratione communicat interea hunc modum similitudinum, quo reuelantur altissimas & occultas.

CAPVT IV.

*INCHOATVR TRACTATVS
propria cognitionis, quæ obtinetur
legendo, & meditâdo in libro proprie
scientiæ: aperiuntur tria maxima li-
na, quæ ex ignorantia ipsius prou-
eniunt, & in quo illa
consistat.*

PRIMA cura cupientium
sciëntiæ mysticæ proficere,
& vitæ Cõtemplatiuæ p-
stantiam assequi, ea debet
esse, vt multum studi j po-
nât in cognitione sui ipso-
rû, legendo, & meditâdo
in libro suæ Conscientiæ & vitæ ppriæ. Hæc
cognitio est prima litera, Alphabeti Spiritua-
lis, vt in-